

АНДРАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРИ ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ

Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л. Шупика, м. Київ

Вступ. У статті розглядаються особливості створення освітнього середовища для додаткової професійної освіти, що сприяє розвитку суб'єктної позиції педагога у процесі підвищення кваліфікації. Освітнє середовище, як умова реалізації та розвитку суб'єктної позиції педагога, характеризується контекстним навчанням, створенням ситуацій для самовизначення і вибору параметрів навчання, відкритістю і багатоканальністю комунікації учасників освітнього процесу і сприяє реалізації і розвитку суб'єктної позиції педагога у процесі підвищення кваліфікації через конструювання і реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії, прояву освітньої активності, ініціативи, здійснення різних способів взаємодії з іншими суб'єктами освітнього процесу, а також можливістю вибору освітньої програми підвищення кваліфікації, різних видів освітніх послуг, форм підвищення кваліфікації, термінів і форм навчання.

Мета. Вивчення даних спеціалізованої літератури про андрагогіку як науку, що обґрунтовує безперервне навчання дорослих людей.

Методи. Бібліосемантичний – для вивчення даних наукових літературних джерел і власного досвіду.

Результати. Система підвищення кваліфікації, перебуваючи на перетині двох сфер: сфери професійної діяльності та сфери освіти, є найбільш гнучкою і динамічною ланкою безперервної освіти. Курси підвищення кваліфікації забезпечують взаємозв'язок між професійною і освітньою діяльністю педагога. Організаційно-діяльнісна модель андрагогічного супроводу педагога в процесі підвищення кваліфікації та в міжкурсовий період включає у себе мету, завдання, принципи, а також етапи: підготовчо-організаційний і практичний. Реалізація суб'єктної позиції педагога в освітньому процесі підвищує ефективність курсової підготовки (педагог бере на себе частину функцій викладача за своєю освітою), але, разом з тим, вимагає від викладача застосування більш складних педагогічних технологій (створення ситуацій для прояву суб'єктної позиції і розвитку суб'єктності педагога, як дорослого учасника освітньої діяльності), спеціальної андрагогічної підготовки.

Висновок. Ефективними андрагогічними умовами, що сприяють реалізації і розвитку суб'єктної позиції педагога в процесі підвищення кваліфікації, є: врахування особливостей педагогів як дорослих суб'єктів освітнього процесу і факторів, що впливають на реалізацію і розвиток суб'єктної позиції педагога в процесі підвищення кваліфікації; створення освітнього середовища установи, що забезпечує контекстність навчання, створення ситуацій для самовизначення і вибору параметрів навчання, відкритість і багатоканальність комунікації учасників освітнього процесу; здійснення андрагогічного супроводу педагога у процесі підвищення кваліфікації та у міжкурсовий період, використання технологій навчання, заснованих на ідеях суб'єктно-діяльності і андрагогічних підходів.

Ключові слова: андрагогічний підхід, освітнє середовище, підвищення кваліфікації, суб'єктна позиція педагогів, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, викладачі-андрагоги.

Вступ. У сучасних соціокультурних умовах зростає потреба в освічених, активних, самостійно мислячих і діючих фахівцях з вираженою суб'єктною позицією, здатних до самовизначення, постійного саморозвитку у ситуації динамічності процесів, що відбуваються, які вмють самостійно приймати рішення, прогнозуючи можливі наслідки, і нести за них відповідальність. Здійснювати освітній процес на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії, сформувати суб'єктну позицію майбутніх фахівців може викладач, який сам здатний до саморозвитку та продуктивної самореалізації у професії.

Мета. Вивчення даних спеціалізованої літератури про андрагогіку як науку, що обґрунтовує безперервне навчання дорослих людей. Висвітлення принципів підвищення кваліфікації викладачів у Національній медичній академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика.

Методи: бібліосемантичний – для вивчення даних наукових літературних джерел і власного досвіду.

Результати. Необхідність формування і розвитку у педагогів здібностей до самоорганізації, саморозвитку, умінь самостійно засвоювати постійно оновлювану інформацію, спонукає до розробки теорії і методики підвищення кваліфікації (ПК), що забезпечує зростання ступеня самостійності, рефлексивності, творчої активності педагогів, реалізацію і розвиток їх суб'єктної позиції в освітній діяльності [1-5].

Система підвищення кваліфікації, перебуваючи на перетині двох сфер: сфери професійної діяльності та сфери освіти, є найбільш гнучкою і динамічною ланкою безперервної освіти. Педагог, який навчається на курсах підвищення кваліфікації, є суб'єктом освітньої діяльності, але приводом для навчання є його професійна діяльність. Курси ПК забезпечують взаємозв'язок між професійною і освітньою діяльністю педагога. Предметом розгляду на заняттях є проблеми, що виникають у професійній діяльності. І те, наскільки педагог зможе проявити свою суб'єктну позицію при навчанні на курсах ПК, буде залежати, наскільки педагог зможе проявити себе як суб'єкт професійної діяльності, так як основою професійного зростання і становлення є активне і зацікавлене ставлення до своєї освіти [6].

Суб'єктна позиція педагога в процесі підвищення кваліфікації - це інтеграційна особистісна характеристика, що відображає систему домінуючих відносин педагога до процесу ПК, що виявляється у виборчій освітній активності, самостійній постановці цілей, здатності до самовизначення, побудови і реалізації власної траєкторії освіти, здатності до рефлексії, до партнерського взаємодії з колегами і викладачами-андрагогами. Суб'єктна позиція педагога є вираженням його освітньої активності і самостійності в процесі підвищення кваліфікації та включає в себе наступні змістовні компоненти: мотиваційно-ціннісний, регулятивно-діяльнісний, рефлексивно-оцінний [3,7]. Освітнє середовище, як умова реалізації та розвитку суб'єктної позиції, характеризується контекстністю навчання, створенням ситуацій для самовизначення і вибору параметрів навчання, відкритістю і багатоканальністю комунікації учасників освітнього процесу. Воно сприяє реалізації і розвитку суб'єктної позиції педагога в процесі підвищення кваліфікації через забезпечення можливості конструювання і реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, здійснення різних способів взаємодії педагога з іншими суб'єктами освітнього процесу [8,9].

Найбільш значущою умовою для реалізації суб'єктної позиції педагога є можливість вибору індивідуальної освітньої траєкторії. Індивідуальна освітня траєкторія (ІОТ) являє собою цілеспрямовано проєктовану диференційовану освітню програму, що забезпечує педагогу позиції суб'єкта вибору, розробки та реалізації освітньої програми при здійсненні викладачем додаткової професійної освіти педагогічної підтримки його професійного самовизначення та самореалізації [10] .

Індивідуальна освітня траєкторія характеризується: забезпеченням реалізації права педагогам на вибір темпу навчання, рівня освоєної освітньої програми; варіативністю компонентів змісту (набору навчальних модулів), відображених в індивідуальній освітній програмі; можливістю адаптації індивідуальної освітньої програми до мінливих запитів; наявністю цільового, змістовного та технологічного компонентів, які передбачають успішність в освітньому процесі і відбивають інтереси, можливості і потреби того, хто навчається; орієнтацією освітнього процесу на продуктивність і творчість, облік індивідуальних особливостей учнів, розвиток освітніх потреб.

Структура ІОТ може бути представлена наступними компонентами: цільове призначення, вихідний рівень знань, тривалість навчання, очікуваний результат, індивідуальна освітня програма (перелік навчальних модулів), індивідуальний освітній маршрут, організаційно-педагогічні умови, форми атестації досягнень.

При організації процесу підвищення кваліфікації на основі індивідуальної освітньої траєкторії процес освіти розуміється як управління своєю власною освітньою траєкторією, а завдання викладача-андрагога полягає у допомозі напрацювання власної техніки, прийомів роботи, необхідних у побудові і реалізації особистої індивідуальної освітньої програми[11] .

Андрогогічний супровід педагога в процесі ПК, як умова розвитку суб'єктної позиції, розглядається як недиригентна форма допомоги, спрямована на сприяння самовизначенню і самореалізації педагога-учня в освітньому середовищі. Педагог-андрагог здійснює підтримку освітньої ініціативи, активізацію власних ресурсів педагогів у спільній діагностичній (діагностика професійних труднощів і освітніх запитів), проєктувальній (цілепокладання, створення ситуацій у виборі і самовизначенні, проєктування змісту навчання, способів і термінів його освоєння), регулятивно-виконавській (реалізація і корекція індивідуальної освітньої програми і маршруту навчання, міжсуб'єктних педагогічних взаємодій через використання педагогічних технологій, орієнтованих на творчу самореалізацію учнів), рефлексивно-оцінної (рефлексія учнями педагогами освітнього і професійного досвіду) діяльності.

Андрогогічний супровід педагога забезпечує реалізацію і розвиток суб'єктної позиції в процесі ПК через механізми довіри (делегування частини повноважень педагогам-учням, як дорослим суб'єктам освітньої діяльності) і підтримки (надання відповідних можливостей і умов в освітньому середовищі).

Організаційно-діяльнісна модель андрогогічного супроводу педагога в процесі підвищення кваліфікації та в міжкурсовий період включає у себе мету, завдання, принципи, а також етапи: підготовчо-організаційний і практичний [11]. Підготовчо-організаційний етап: забезпечення організаційно-методичних умов для реалізації накопичувальної системи ПК, навчання за

індивідуальними освітніми програмами; створення команди викладачів-андрагогів, визначення змісту спільних дій і розподіл функціоналу по супроводу педагогів-слухачів.

Практичний етап включає в себе дві фази: перша - реалізація процесу ПК: коригування змісту освітньої програми, спільне проектування індивідуальних освітніх маршрутів і їх реалізація, спільна рефлексія і оцінка результатів навчання; друга фаза - аналіз результатів курсового навчання і андрагогічний супровід педагога у міжкурсовий період.

Розвиток суб'єктної позиції педагога в процесі ПК являє цілеспрямований, безперервний і цілісний процес, в ході якого розвиваються змістовні компоненти суб'єктної позиції. Ступінь розвитку кожного компонента і характер їх співвідношення між собою визначають рівень (суб'єктно-імітаційний, суб'єктно-презентативний, суб'єктно-творчий) сформованості суб'єктної позиції як інтегративної характеристики особистості. Велика частина педагогів-слухачів курсів підвищення кваліфікації має суб'єктно-імітаційний і суб'єктно-презентативний рівні розвитку суб'єктної позиції. Суб'єктно-творчий рівень реалізації суб'єктної позиції у навчанні спостерігається у 18% педагогів. Це свідчить про те, що педагоги потребують створення андрагогічних умов для реалізації і розвитку суб'єктної позиції у процесі підвищення кваліфікації.

Найбільш ефективними андрагогічними умовами, що сприяють реалізації і розвитку суб'єктної позиції педагога у процесі підвищення кваліфікації є: врахування особливостей педагогів як дорослих суб'єктів освітнього процесу і факторів, що впливають на реалізацію і розвиток суб'єктної позиції педагога в процесі ПК; створення освітнього середовища, що забезпечує контекстність навчання; створення ситуацій для самовизначення і вибору параметрів навчання, відкритість і багатоканальність комунікації учасників освітнього процесу; використання технологій навчання, заснованих на ідеях суб'єктно-діяльнського і андрагогічного підходів. Освітнє середовище забезпечує педагогам можливість вибору параметрів навчання, підвищення кваліфікації за індивідуальною освітньою траєкторією, дає можливість вибору різних способів конструктивної взаємодії з іншими суб'єктами освітнього процесу.

Андрагогічний супровід педагога в процесі ПК направлено на сприяння самовизначенню і самореалізації педагога в освітньому середовищі, підтримку освітньої ініціативи, активізацію власних ресурсів педагогів у спільній діяльності з андрагогом і забезпечує розвиток суб'єктної позиції педагога через механізми довіри і підтримки [10,11].

Реалізація суб'єктної позиції педагога в освітньому процесі підвищує ефективність курсової підготовки (педагог бере на себе частину функцій викладача за своєю освітою), але, разом з тим, вимагає від викладача застосування більш складних педагогічних технологій (створення ситуацій для прояву суб'єктної позиції і розвитку суб'єктності педагога, як дорослого учасника освітньої діяльності), спеціальної андрагогічної підготовки.

Висновок. Ефективними андрагогічними умовами, що сприяють реалізації і розвитку суб'єктної позиції педагога в процесі підвищення кваліфікації, є: врахування особливостей педагогів як дорослих суб'єктів освітнього процесу і факторів, що впливають на реалізацію і розвиток суб'єктної позиції педагога в процесі підвищення кваліфікації; створення освітнього середовища установи, що забезпечує контекстність навчання, створення ситуацій для самовизначення

і вибору параметрів навчання, відкритість і багатоканальність комунікації учасників освітнього процесу; здійснення андрагогічного супроводу педагога у процесі підвищення кваліфікації та у міжкурсовий період, використання технологій навчання, заснованих на ідеях суб'єктно-діяльності і андрагогічних підходів. Андрагогічний супровід сприяє реалізації і розвитку суб'єктної позиції педагога в процесі підвищення кваліфікації, пов'язаних з необхідністю реалізації і розвитку суб'єктного потенціалу педагога, врахування його особливостей як дорослого учасника освітнього процесу.

Література

1. Антрагогіка // Матеріал з Вікіпедії - вільної енциклопедії [Електронний ресурс].-Режим доступу до документу: <http://ru.wikipedia.org/wiki>
2. Наказ Міністерства охорони здоров'я України N 35 від 24.02.2000р. «Об утверждении Положения об особенностях ступенчатого образования медицинского и фармацевтического направления».
3. Вороненко Ю.В. Современная философия трансфера знаний в последипломном медицинском образовании. / Вороненко Ю.В., Минцер О.П., Иванов Д.Д. // Журнал «Почки». - Киев.- 2012.-№2.- [Електронний ресурс].- Режим доступу до документу: mif-ua.com/archive/issue-32302/
4. Вершловский С. Г. Взрослый как субъект образования / С. Г. Вершловский // Педагогика. – 2003. -№ 8.-С. 3-8.
5. Дудина М. Н. Образование взрослых: от педагогики к андрагогике и акмеологии Текст. / М. Н. Дудина // Современные наукоемкие технологии. -2008. - № 5. - С. 32.
6. Змеев С. И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых Текст. / С. И. Змеев. - М.: ПЕР СЭ, 2007. - 272 с.
7. Кукуев А. И. Андрагогический подход в образовании взрослых Текст. / А. И. Кукуев. - Ростов-н/Д.: Булат, 2008. - 176 с.
8. Кузнецова И. Ю. Андрагогические условия развития субъектной позиции педагога в процессе повышения квалификации: автореф. дис. ...канд. пед. наук. - Кемерово, 2011. - 24 с.
9. Абдалина Л. Профессионализм педагога: компоненты, критерии оценки / Абдалина Л., Бережная И. // Высшее образование в России. -2008. - №10.
10. Махрачева Т.А. Теоретическая модель управления развитием субъектности учителя в условиях повышения квалификации / Махрачева Т.А. // Вестник ТГУ. - 2009. - №6 (74). - С. 192-195.
11. Смолева Т. О. Субъектная позиция педагогов в период их профессионального становления / Смолева Т. О. // Среднее профессиональное образование. - 2010. - №2. - С. 44-48.

***Ю.П.Вдовиченко, Р.С.Корытнюк, Л.Л.Давтян,
Е.Я.Роздоржнюк, А.О.Дроздова***

Андрагогический подход при повышении квалификации педагогов

**Национальная медицинская академия последипломного образования
имени П.Л. Шупика, г. Киев**

Введение. В статье рассматриваются особенности создания образовательной среды для дополнительного профессионального образования, способствующего

развитию субъектной позиции педагога в процессе повышения квалификации. Образовательная среда как условие реализации и развития субъектной позиции педагога характеризуется контекстностью обучения, созданием ситуаций для самоопределения и выбора параметров обучения, открытостью и многоканальностью коммуникации участников образовательного процесса и способствует реализации и развитию субъектной позиции педагога в процессе повышения квалификации через конструирование и реализацию индивидуальной образовательной траектории, проявление образовательной активности, инициативы, осуществление разных способов взаимодействия с другими субъектами образовательного процесса, а также возможностью выбора образовательной программы повышения квалификации, различных видов образовательных услуг, форм повышения квалификации, сроков и форм обучения.

Цель. Изучение данных специализированной литературы про андрагогику как науку, обособывающую непрерывное обучение взрослых людей.

Методы. Библиосемантический - для изучения данных научных литературных источников и собственного опыта.

Результаты. Система повышения квалификации, находясь на пересечении двух сфер: сферы профессиональной деятельности и сферы образования, является наиболее гибким и динамичным звеном непрерывного образования. Курсы повышения квалификации обеспечивают взаимосвязь между профессиональной и образовательной деятельностью педагога. Организационно-деятельностная модель андрагогического сопровождения педагога в процессе повышения квалификации и в межкурсовой период включает в себя цели, задачи, принципы, а также этапы: подготовительно-организационный и практический. Реализация субъектной позиции педагога в образовательном процессе повышает эффективность курсовой подготовки (педагог берет на себя часть функций преподавателя по своему образованию), но, вместе с тем, требует от преподавателя применения более сложных педагогических технологий (создание ситуаций для проявления субъектной позиции и развития субъектности педагога, как взрослого участника образовательной деятельности), специальной андрагогической подготовки.

Выводы. Эффективными андрагогическими условиями, способствующими реализации и развитию субъектной позиции педагога в процессе повышения квалификации, являются: учет особенностей педагогов как взрослых субъектов образовательного процесса и факторов, влияющих на реализацию и развитие субъектной позиции педагога в процессе повышения квалификации; создание образовательной среды учреждения, обеспечивающего контекстность обучения, создание ситуаций для самоопределения и выбора параметров обучения, открытость и многоканальность коммуникации участников образовательного процесса; осуществление андрагогического сопровождения педагога в процессе повышения квалификации и в межкурсовой периоды, использование технологий обучения, основанных на идеях субъектно-деятельности и андрагогических подходов.

Ключевые слова: андрагогический подход, образовательная среда, повышение квалификации, субъектная позиция педагогов, субъект-субъектное взаимодействие, преподаватели-андрагоги.

*Yu.V.Vdovychenko, R.S. Korytniuk, L.L.Davtian,
O.Ya. Rozdorozhnyuk, A.A Drozdova*

Andragogic approach in professional development of educators

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kyiv

Introduction. This article covers peculiarities of creating the educational environment for additional professional education which helps to develop a subjective attitude of an educator during the professional development. Educative environment as a condition of implementation and development of subjective attitude of educator is characterized by the following: contextual education, the creation of situations for self-determination and identification of educational parameters, openness and diversity of communication between participants of the educational process which helps to implement and develop subjective attitude of an educator during professional development by building and implementation of a personal educational pathway, showing educative activity, initiative, implementation of different ways of cooperation with other participants of the educational process as well as the possibility of selecting an educational program for professional development, different types of educational services, forms of professional development, terms and forms of education.

Aim. To study the specialized literature data regarding andragogy as a science which substantiates continuing education.

Methods. Bibliographical and semantic for studying scientific literary sources and personal experience.

Results. The system of professional development, which combines two sectors: professional activity and education, is the most flexible and dynamic part of the continuing education. The professional development courses provide relationship between professional and educational activities of an educator. The organizational and active model of andragogic support of an educator during the professional development and between courses period includes the following: aims, tasks, principles and such stages as preparatory and organizational and of practice. Implementing the subjective attitude of an educator during the educational process makes courses more effective as an educator takes a part of responsibilities for the training. At the same time an educator demands more complex pedagogic technologies (creating situations for implementation of the subjective attitude and development of an educator's subjectivity as an experienced member of the educational process), special andragogic training.

Conclusion. Effective andragogic conditions for the implementation and development of an educator's subjective attitude during the professional development include the following: peculiarities of educators as experienced members of the educational process should be taken into account as well as factors which influence on implementation and development of subjective attitude of educators during professional development; creating the educational environment in the establishment which provides the contextual education, creating situations for self-determination and the selection of educational parameter, the openness and diversity of communication between participants of the educational process; the andragogic support of an educator during the professional development and between courses period, using educational technologies based on ideas of subjective activity and andragogic approaches.

Key words: andragogic approach, educational environment, professional development, subjective attitude of educators, subject-to-subject cooperation, lecturers with andragogic approach.

Відомості про авторів:

Вдовиченко Юрій Петрович - д.мед.наук, професор, член-кор. НАМН України. перший проректор НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 440-97-82.

МЕДИЧНА ОСВІТА

Коритнюк Раїса Сергіївна - д.фарм. наук, професор кафедри фармацевтичної технології і біофармації НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205-49-56.

Давтян Лена Левонівна - д.фарм. наук, професор, завідувач кафедри фармацевтичної технології і біофармації НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205-49-56.

Роздорожнюк Олена Ярославівна – доцент.

Дроздова Анна Олександрівна - доцент кафедри фармацевтичної технології і біофармації НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

УДК:[615.015.32+615.279]:613.72

© Л.М.ВОЛГІНА, С.Г.РІДКОВЕЦЬ, 2016

Л.М.Волгіна, С.Г.Рідковець

ІНТЕГРАТИВНА МЕДИЦИНА ТА АНТИ-ГОМОТОКСИЧНА ТЕРАПІЯ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В СПОРТИВНІЙ МЕДИЦИНІ

Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л. Шупика, м. Київ

Вступ. Фізична культура та спорт, з їх можливістю постійно проявляти фізичну активність, компенсують нестачу рухової активності у сучасному суспільстві. Регулярна фізична активність призводить до підвищення адаптаційних можливостей організму людини. Адаптаційні процеси, однак, не виключають можливості отримання травм. При лікуванні травм у спортсменів, або інших захворювань, важко враховувати можливість ототожнення ліків з допінговими препаратами. В останньому випадку ефективною альтернативою служать біологічні методи лікування, зокрема антигомтоксична терапія.

Мета. Ознайомити лікарів клінічних спеціальностей, зокрема лікарів спортивної медицини, з новими медичними технологіями (гомеопатія, гомотоксикологія) в наданні превентивної, відновлювальної терапії стимулюючих схем дії на організм спортсмена.

Результати. В лекції представлені основні положення гомотоксикології, умови для розвитку нових ефективних методів терапії і можливості їх використання в спортивній медицині. Приведені рекомендації по призначенню препаратів антигомтоксичної терапії у спортсменів, для підвищення фізичної дієспроможності, при травмах і захворюваннях, для зниження рівня можливих ускладнень.

Висновки. Досвід використання АГТТ у спортивній медицині показав, що в комбінації зі звичайними заходами гомеопатична терапія при травмах і захворюваннях скорочує ризик розвитку можливих ускладнень і знижує витрати на лікування та реабілітацію спортсменів.

Ключові слова: холістична медицина, антигомтоксична терапія, спортивна медицина.

Вступ. У світлі сучасних поглядів під медициною розуміється система наукових знань і практичної діяльності, метою яких є зміцнення й збереження здоров'я, продовження життя людей, попередження й лікування хвороб людини. До даного визначення медицини найбільше всього підходить інтегративна (холістична) медицина. У дев'яностих роках, спочатку в США, потім у Європі з'явилися терміни «інтегративна» і «холістична» медицина.